

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
közbenső ítélete**

Az ügy száma: Mfv.I.10.275/2017/9.

A tanács tagjai: . Tallián Blanka a tanács elnöke
. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna előadó bíró
. Hajdu Edit bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

Dr. Herceg József ügyvéd

Az alperes: Az alperes képviselője:

Dr. Dénes Sándor jogtanácsos

A per tárgya: kormánytisztviselői jogviszony jogellenes
 megszüntetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes, alperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat:

Fővárosi Törvényszék 5.Mf.680.671/2016/6.

Az elsőfokú bíróság határozatának száma:

Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.732/2014/16.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 5.Mf.680.671/2016/6. számú közbenső ítéletének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érinti, egyebekben hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek - 15 nap alatt - 40.000 (negyvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 415.200 (négy száz tizenöt ezer-kettő száz) forint illeték az államot terheli.

A közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes az alperes jogelődjénél, a P.M.K.F.-nél állt közszolgálati jogviszonyban 2005. november 25-étől. A 2007. február 28-án kelt kinevezés-módosítással az alperes alkalmazottja lett, jogviszonya 2010. július 6-án kormánytisztviselői jogviszonnyá alakult. A felperes 2008. április 14-éig a K.M.R.I.-n, majd a M.O.-n biztonsági referensként dolgozott.
- [2] A felek 2009. március 16-án tanulmányi szerződést kötöttek, amely értelmében a munkáltató támogatta a felperest a M.E.Á.J.K.-nak jogász alapképzés levelező tagozatán folytatott tanulmányaiban, a tandíj 80%-ának megtérítésével.
- [3] 2010. június 15-étől 2011. január 15-éig az alperes elnöke és a felperes munkáltatói jogkör gyakorlója dr. S.E. volt, ezt követően U.GY. lett.
- [4] A közigazgatási reform keretében az alperes hatásköre és szervezeti felépítése 2011. január 1-jével megváltozott, ez pedig a M.O., és így a felperes munkakörét is érintette.
- [5] Az alperes képviseletében dr. S.E. a felperes tanulmányi szabadsága alatt, 2011. január 17-én postai úton a 2010. évi LVIII. törvény (Ktjv.) 8. § (1) bekezdés b) pontja alapján a jogviszonyt felmentéssel megszüntette. A felperes kezdeményezésére az alperes a jognyilatkozatot visszavonta, majd U.GY. aláírásával azt ismételten kiadták 2010. február 10-én. Ezen irat szerint a felmentési idő kezdő időpontja 2011. február 8-a.
- [6] Az alperes a N.K.H.-nak - közöttük a perbeli időszakban létrejött megállapodás szerint - két betöltetlen státuszt átadott, erről a felperest nem tájékoztatta.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [7] A felperes keresetében a kormánytisztviselői jogviszonya jogellenes megszüntetésének megállapítását, és elsődlegesen a Ktjv. 62. § (1) bekezdés a) pontja szerinti eredeti munkakörben történő továbbfoglalkoztatását kérte. A (2) bekezdés alapján 2011. április 9-étől a visszahelyezésig terjedő időre elmaradt munkabért és egyéb járandóságot igényelt. Kérte elmaradt cafeteria megtérítését kamatokkal együtt, továbbá havi átlagkeresetnek megfelelő átalány kártérítés fizetését. Másodlagosan 36 havi átlagkeresetnek megfelelő átalány kártérítés megfizetését igényelte.
- [8] A felperes álláspontja szerint a felmentés közzlése a Ktjv. 2. § (1) bekezdése, illetve a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (Ktv.) 2. § (1) bekezdése alapján irányadó Munka Törvénykönyvről szóló 1992. évi XXII. törvény (rég. Mt.) 3. § (1) bekezdésében foglalt jóhiszeműség és tisztesség követelményébe

ütközött. Sérelmezte a rendeltetésszerű joggyakorlás elvének megsértését az Mt. 4. § (1) bekezdésére utalással. További állítása szerint az alperessel tanulmányi szerződést létesített kormánytisztviselők közül kizárólag az ő jogviszonyát szüntették meg indokolás nélküli felmentéssel, ezért az eljárás diszkriminatív, a régi Mt. 5. § (1) bekezdésébe ütköző és az Alkotmány 70. § (6) bekezdését sérti. Hivatkozott arra is, hogy keresztény értékrend szerinti vallása miatt hátrányosan megkülönböztették. Dr. S.E., a felperes közvetlen munkahelyi vezetőjével és munkatársaival felvette a kapcsolatot, egyeztetettek a jövőjüket illetően a megváltozott szervezeti struktúráról, a felperes azonban ezen nem vehetett részt. A közvetlen munkahelyi vezető nyilatkozata szerint az elnök asszonyt nem érdekelte a felperes munkája, mert a közvetlen felettese szerint a „keresztény értékrenddel az alperesnél halálra van ítélve”.

- [9] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint az intézkedése mindenben megfelelt a jogszabályi előírásoknak.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [10] A megismételt eljárásban a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.732/2014/16. számú ítéletével a keresetet elutasította, a felperest perköltség fizetésére kötelezte és kimondta, hogy a felmerült eljárási illeték az állam terhén marad.
- [11] Az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtette, hogy a N.K.H. Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló utasítás Különös rendelkezések M.O.-ra vonatkozó részei között azt tartalmazza, hogy „közreműködik a hatóság működésével kapcsolatos bejelentések, panaszok kivizsgálásában”. A N.K.H. Ügyrendjéről szóló Elnöki utasítás tartalmazza a M.O.-ra vonatkozó feladatokat.
- [12] A bíróság a bizonyítási eljárás során meghallgatott tanúk nyilatkozata alapján arra az álláspontra jutott, hogy a közigazgatási reform részeként az alperes hatóság hatásköre és ennek megfelelően szervezeti felépítése 2011. január 1-jén megváltozott, azon belül azon szervezeti egység, ahol a felperes dolgozott és azon munkakör, amelyet ellátott, megszűnt.
- [13] A 31/2009. KHEM utasítás és az ezt felváltó 22/2011. NFM utasítás rögzítette a vezetés jogi eszközei között, hogy az ügyrend kötelezően tartalmazza a szervezeti egység belső tagozódásához igazodóan az egyes főosztályok, osztályok, csoportok feladatait, a feladatok ellátásához rendszeresített munkaköröket. Az utasításban a M.O. az elnök közvetlen irányítása alá tartozó szervezeti egységként szerepel. A 22/2011. NFM utasításban azonban már nem található meg a M.O. szervezeti egységként, tekintettel arra, hogy megszűnt.
- [14] Minderre figyelemmel a bíróság arra az álláspontra helyezkedett a csatolt dokumentumok és tanúvallomások alapján, hogy a felperes felmentésére a szervezeti struktúrában bekövetkezett változások

miatt került sor, a szervezeti egység és a felperes munkaköre egyaránt megszűnt. A perben a felperes nem tudta bizonyítani, hogy kormánytisztviselői jogviszonyának megszüntetésére a régi Mt. 4. §-ában foglalt rendelkezések megszegésével került sor, a bizonyítottság hiányát pedig a bíróság a felperes terhére értékelte és megállapította, hogy a felmentés nem minősült jogellenesnek.

- [15] Az egyenlő bánásmód követelményének megtartása körében az elsőfokú bíróság utalt a régi Mt. 5. § (1) bekezdésére, valamint az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebktv.) 8. §-ára, 19. §-ára, továbbá a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény 3. § (1) bekezdésére. Az utóbbi szerint vallása, meggyőződése és azok kinyilvánítása, illetőleg gyakorlása miatt senkit semmilyen hátrány nem érhet.
- [16] A peradatok szerint dr. S.E. a felperes akkori közvetlen munkahelyi vezetőjével és kollégáival felvette a kapcsolatot, tevékenységük felett felügyeletet gyakorolt, ugyanakkor a felperessel nem kívánt megismerkedni. A felperes előadása szerint dr. S.E. iránta való közönyének indoka az volt - mint kollégájától megtudta -, hogy: „a keresztény értékrenddel az NKH-nál halálra vagy ítélve”.
- [17] Az alperes a felperes hivatkozásával ellentétben állította, hogy a munkáltató nem vezetett nyilvántartást a dolgozók vallási, felekezeti hovatartozásáról. Kifejtette, hogy ezen szenzitív adatok gyűjtését, kezelését a Ktv. III. számú melléklete a közszolgálati alapnyilvántartás adatköreként nem sorolja fel, így erre vonatkozó kimutatással a hatóság nem rendelkezik. Az alperes szerint nyilvántartás hiányában a felmentésről való munkáltatói döntés meghozatalakor nem lehetett szempont a kormánytisztviselők vallási és felekezeti hovatartozása, illetve a vallásgyakorlás ténye.
- [18] A felperes azt nem vitatta, hogy nyilvántartással nem rendelkezett a munkáltató, azonban álláspontja szerint ezen tény nem zárja ki annak lehetőségét, hogy arról voltak ismeretei. Előadta, hogy a munkáltató kötelezte őt bibliaoktatói képezését igazoló főiskolai oklevele bemutatására.
- [19] A bizonyítási eljárás során meghallgatott tanúk egybehangzóan állították, hogy megítélésük szerint a felperes felmentésére nem vallási hovatartozása miatt került sor, illetve ez a tény nem volt közismert adat a hatóságon belül, csak a felperes közvetlen munkatársai tudtak erről. A dr. S.E.-val történő megbeszélésen sem hangzottak el erre vonatkozó nyilatkozatok.
- [20] Az elsőfokú bíróság az alperes részéről a jóhiszeműség és tisztesség követelményébe ütköző magatartást sem talált megállapíthatónak.
- [21] A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 5.Mf.680.671/2016/6. számú közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes a 2011. február 8-án meghozott felmentéssel jogellenesen szüntette meg a felperes kormánytisztviselői jogviszonyát, amely a megszüntetésről szóló jognyilatkozat szerinti időpontban szűnt meg. A másodfokú

bíróság a felperes eredeti munkakörbe való visszahelyezésére irányuló kereseti kérelmét elutasította. A követelés összegére nézve az elsőfokú bíróságot az eljárás folytatására utasította.

- [22] A másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy a megismételt eljárásra kizárólag az egyenlő bánásmód követelményének sérelme tekintetében került sor. Ebben a körben kellett értékelni a felperes munkakörét és a bekövetkezett szervezeti változtatásokat, a bizonyítási kötelezettség az alperest terhelte.
- [23] A felperes a lefolytatott eljárás során mindvégig következetesen fenntartotta azt az álláspontját, miszerint az alperes hátrányosan megkülönböztette, amikor dr. S.E. által megtartott megbeszélésen nem vehetett részt. A megkülönböztetés pedig vallási hovatartozása és lelkiismereti meggyőződése miatt következett be. A felperes azért tulajdonított jelentőséget a megbeszélésnek, mert szervezeti egysége, a M.O. az alperesi SzMSz szerint a mindenkori elnök közvetlen irányítása alá tartozott.
- [24] A tanúmeghallgatások azt támasztották alá, hogy a felperes alappal tarthatott igényt a megbeszélésen való megjelenésre, munkaterületének bemutatására. Az alperes a 2012. december 7-én tartott tárgyaláson elismerte, hogy a személyes megbeszélésen R.G. osztályvezető, B.M., G.CS., N.I. vettek részt az osztály képviselőjeként. Az alperes azzal védekezett, hogy nem munkáltatói döntés következménye volt a felperes távoltartása, hanem szabadsága miatt nem vett azon részt. Az alperes ezen állítását azonban semmilyen módon nem támasztotta alá. R.G. osztályvezető tanúkénti meghallgatását nem indítványozta és nem nyert hiteltérdemlő bizonyítást, miszerint a felperes a szabadságát töltötte. Arra vonatkozóan sincs peradat, hogy pontosan mely időpontban került sor a megbeszélésre.
- [25] Az alperes által sem vitatott tény, hogy a felperessel összehasonlítható helyzetben lévő G.CS. a NÁK és az alperes között létrejött megállapodás keretében átkerült a NÁK-hoz. Az alperes tévesen hivatkozott fellebbezési ellenkérelmében arra, miszerint a felperesnek kellett volna bizonyítani, hogy G.CS.-t az alperes tájékoztatta a NÁK részére átadott üres státuszokról és az áthelyezése annak lett a következménye. Ezzel szemben az alperest terhelte e körben bizonyítási kötelezettség.
- [26] U.GY. tanúvallomása szerint 2010. végén a NÁK-kal megkötött megállapodás arról szólt, hogy 34 státuszt ad át az alperes a kormányhivatalnak, mégpedig annak érdekében, hogy azok „fel tudjanak állni” január 1-jétől, érteve ezalatt az adminisztratív és funkcionális feladatok ellátását.
- [27] A szervezeti átalakulást illetően az alperesnek azt kellett bizonyítania, hogy a felperes szervezeti egysége, a M.O. és a felperes biztonsági referens munkaköre a felmentés közlésének időpontjában megszűnt. Azt helyesen rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy a

N.K.H. Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló KHEM utasításban a

M.O. mint az elnök közvetlen irányítása alá tartozó szervezeti egység szerepelt, a NFM utasításban pedig szervezeti egységként nincs megjelölve. A felperes ezen utasítás tekintetében arra hivatkozott, hogy annak 2. § értelmében az a közzétételét követő napon lép hatályba, amely 2011. április 15-ét követő időpontot jelent. Ebből pedig az következik, hogy a felmentés közlésének időpontjában a Megelőzési Osztály nem szűnt meg. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az alperes 2012. december 7-én megtartott tárgyaláson tett nyilatkozatát, miszerint „az SzMSz valóban április 15-éig volt hatályban és a M.O. mint szervezeti egység csak ezt követően szűnt meg, azonban a kormányhivatalok felállítására már 2011. januárjától sor került”.

[28] A M.O. megszűnésének időpontja a periratok alapján nem volt megállapítható. A másodfokú bíróság azt rögzítette, hogy az osztályon 6 munkavállaló végzett munkát, akik közül a felperes és R.G. osztályvezető jogviszonyát szüntették meg, ez utóbbi személy esetében hogy az mikor történt, nem tisztázott. Két munkavállaló, G.CS. és még egy személy áthelyezésre került a NÁK-hoz. Arra vonatkozóan ugyancsak nincs adat, hogy erre milyen időpontban került sor. N.I. és B.M. jogviszonya fennmaradt.

[29] A másodfokú bíróság szerint bizonyítatlan maradt a felperes munkakörének megszüntetése, az abba tartozó munkaköri feladatok elosztásának megtörténte. Az alperes nem csatolta a felperes munkaköri leírását annak ellenére sem, hogy a 2008. április 14-én megkötött „megállapodás belső áthelyezésről” elnevezésű okirat 2. pontja a munkaköri leírás módosítására utalt. A N.K.H. ügyrendjéről szóló elnöki utasítás melléklete tartalmazza „a biztonsági referens a jogszabályok és a vezetői utasítások figyelembevételével az SzMSz a hatóság belső szabályozó anyagai, valamint a jelen ügyrend alapján önállóan látja el a részére munkaköri leírásban meghatározott feladatokat. „A munkaköri leírás hiányában a felperes munkakörébe tartozó feladatok teljes körű feltárására lehetőség nem nyílt. A felperes előadása és a tanúvallomások szerint is munkakörét nagyobb részt a közérdekű panaszok és bejelentések kivizsgálása képezte, de beletartozott a tűzvédelem és a munkavédelem is. A perben nem volt vitatott, miszerint a közérdekű panaszok és bejelentések vizsgálata mint feladat nem szűnt meg. Arra vonatkozóan azonban nem állnak rendelkezésre adatok, hogy ez a felperes munkakörét nagyobb részben kitevő feladatkör szétosztás mikor és milyen szervezeti egységben valósult meg.

[30] Dr. S.E. meghallgatása során arra hivatkozott, hogy a felperes felmentéséről a döntését a személyzeti és a közvetlen vezetők javaslatára hozta meg. U.GY. maga is akként nyilatkozott, hogy a közvetlen felettesekkel tárgyalt a felmentés, illetve az áthelyezési döntést megelőzően. A személyzeti vezető esetében nem hagyható figyelmen kívül, hogy a felperes személyzeti anyagában a biblia oktatói főiskolai oklevél megtalálható volt. U.GY. határozottan állította, hogy dr. S.E. nem utasította a felperest felmentő okiratának aláírására, illetve kérelmet sem terjesztett

elő, miszerint a felperes jogviszonyát azért kell megszüntetni, mert vallási hovatartozása nem elfogadható. Közelebbről azonban nem magyarázható és „konkretizálható” oknál fogva szüntette meg mégis a felperes jogviszonyát.

- [31] A másodfokú bíróság a lefolytatott bizonyítás eredményének értékelése alapján arra a megállapításra jutott, miszerint az alperes hiteltérdemlően nem tudta bizonyítani, hogy az egyenlő bánásmód követelményét betartotta, illetve adott esetben nem volt köteles betartani.
- [32] A másodfokú bíróság kifejtette, hogy az egyenlő bánásmód követelményének megsértése nem szerepel a Ktjv. 62. § (1) bekezdés a), b) pontjában foglalt felsorolásban, így a felperes esetében a Ktjv. 62. § (4) bekezdése az alkalmazandó, amely a felperes másodlagos kereseti kérelmének felel meg.
- [33] Mivel a felek között vita volt a felperes átlagkeresetének mértékéről, a másodfokú bíróság közbenső ítéletével csak a követelés jogalapjáról döntött.

A felperes és az alperes felülvizsgálati kérelme, valamint a felperes ellenkérelme

- [34] A felperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett a jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatalát kérte a keresetének való helyt adás mellett az alperes perköltségben való marasztalásával. Másodlagosan a jogerős döntés hatályon kívül helyezését, és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [35] A felperes álláspontja szerint a másodfokú bíróságot az új eljárásban a Kúria iránymutatása alapján az 1.M.723/2014/16. számú ítélettel szemben előterjesztett 17. sorszámú fellebbezés és 20. sorszámú fellebbezés kiegészítés teljes körű értékelésének kötelezettsége terhelte. A másodfokú bíróság nem a Pp. 3. § (2) bekezdésének megfelelően járt el.
- [36] A felperes a 2012. november 29-én előterjesztett észrevételében előadta, hogy az alperes Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 31/2009. (V.22.) KHEM utasítás (továbbiakban SzMSz) mellékletének B) különös rendelkezések szerinti M.O. 2011. április 15-éig, valamint az alperes ügyrendjéről szóló Elnöki Utasítás változatának különös rendelkezések pontjában rögzített felperesi munkakör (biztonsági referens) 2011. július 11. napjáig fennállt.
- [37] A jogviszony megszüntetéséről történő döntést a szervezeti változások nem indokolhatják, az SzMSz 2011. április 15-éig nem változott, az alperes a szervezetét saját hatáskörben jogosultság hiányában nem alakíthatta.
- [38] A felperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság által az egyenlő bánásmód sérelméről rögzített tényállás alapján az alperes a felmentés jogát nem rendeltetésszerűen gyakorolta. E körben utalt a Pp. 206. § (1) bekezdésére. Az egyenlő bánásmód követelményének

megsértése rendeltetésellenes joggyakorlásnak minősül, a másodfokú bíróság a közbenső ítéletében azonban az egyenlő bánásmód követelményének sérelméről rögzített tényállást az Mt. 4. § alapján nem értékelte.

- [39] Az új eljárásban a másodlagos kereseti kérelemnek helyt adás esetén állást kellett foglalni arról, hogy a Ktjv. 62. § (2) bekezdésére alapított átalánykártérítés összegének megállapításakor mennyiben volt figyelembe vehető a jogviszony megszüntetése során tanúsított egyéb alperesi jogsértő magatartás, például a tartalékállományba helyezés elmaradása.
- [40] Az alperes a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény (továbbiakban Ktjv.) 10. § (7) bekezdésének előírásával szemben a felmentési jog gyakorlása során a felperest nem helyezte tartalékállományba. A másodfokú bíróság a közbenső ítéletében a tartalékállományba helyezés elmaradását nem értékelte.
- [41] A másodfokú bíróság a felperes másodlagos kereseti kérelmét nem tudta elbírálni, mert a peres felek között vitatott volt a felperes átlagkeresetének mértéke. Erre tekintettel a másodfokú bíróság a jogalapról közbenső ítélettel határozott. Ez törvénysértő, mivel a Magyar Államkincstár kimutatása szerint az Mt. 152. §-a alapján a felperes átlagkeresete megállapítható volt. A felperes az elmaradt munkabérre, illetve az átalánykártérítésre vonatkozó igényét a Magyar Államkincstár által megállapított átlagkereset figyelembevételével terjesztette elő. A felperes a 2016. december 8-án tartott tárgyaláson kérte ennek elfogadását, a másodfokú bíróság azonban ezt nem értékelte, illetőleg a közokirattal igazolt tényeket indokolás nélkül figyelmen kívül hagyta, ezáltal megsértette a Pp. 195. § (1) bekezdését, és a Pp. 206. § (1) bekezdését.
- [42] A felperes álláspontja szerint a Magyar Államkincstár által az ügykörén belül kiállított közokirat hitelt érdemlően bizonyítja az átlagkeresetre vonatkozó adatok valódiságát, a bíróság eljárása sérti a Pp. 353. § (4) bekezdését, illetve a Pp. 2. § (1) bekezdésében foglaltakat.
- [43] Az alperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő új határozat meghozatalát kérte, másodlagosan a jogerős döntés hatályon kívül helyezése mellett az eljáró bíróságok új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítását indítványozta.
- [44] A felülvizsgálati érvelés szerint a közigazgatási reform részeként az alperes hatósági hatásköre és szervezeti felépítése 2011. január 1-jével megváltozott és ez érintette a M.O.-t, és a felperes biztonsági referens munkakörét is. A M.O.-n dolgozó 6 személyből 2 főt áthelyeztek, 2 jogviszonya megmaradt az alperesnél, míg 2 személy jogviszonya megszűnt. A 6 fő további jogviszonya tehát háromféleképpen változott, azaz az alperes nem gyakorolt olyan egységes eljárást, amely kapcsán kizárólag a felperest különböztette volna meg hátrányosan. Az alperes a 6 főre vonatkozóan vallási hovatartozásukról információval nem

rendelkezett, az átszervezés során ez nem merült fel, így döntő szempont sem lehetett.

- [45] Az alperes az Ebktv. 5. § b) pontja alapján köteles a jogviszonyaiban az egyenlő bánásmód követelményének betartására. Az Ebktv. 7. § (1) bekezdése szerint az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti a törvényben meghatározott okból a közvetlen és a közvetett hátrányos megkülönböztetés. Az alperes akkor lenne elmarasztalható az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt, ha a kifogásolt hátrányt okozó magatartást a felperessel szemben védett tulajdonsága (például vallási vagy világnézeti meggyőződése) miatt, arra tekintettel tanúsítja (Ebktv. 8. § (1) bekezdés).
- [46] Az alperes felülvizsgálati kérelmében utalt az Ebktv. 19. §-ának (1) bekezdése alapján arra, hogy a felperes a védett tulajdonság és a vélt hátrány közötti okozati összefüggést nem erősítette meg, ok-okozati összefüggést nem mutatott ki.
- [47] Felperes a lefolytatott eljárás során azt az álláspontot alakította ki, miszerint az alperes hátrányosan megkülönböztette, amikor dr. S.E., a munkáltatói jogkör gyakorlója által megtartott megbeszélésen nem vehetett részt. A megkülönböztetés megítélése szerint a vallási hovatartozása és lelkiismereti meggyőződése miatt következett be. Ugyanakkor az eljárás során meghallgatott két tanú egybehangzóan adta elő, miszerint a felperes azért nem volt jelen, mert a szabadságát töltötte.
- [48] A felperessel összehasonlítható helyzetben G.CS. volt. Az eljárás során nem nyert tisztázást az ő vallási hovatartozása és lelkiismereti meggyőződése, azaz az sem, hogy az eltért-e a felperesétől, miközben felperes állítása szerint G.CS.-t az alperes emiatt részesítette előnyben vele szemben. Az a tény, hogy a felperesen kívül más személy vallási meggyőződése a perben fel sem merült, azt mutatja, hogy az alperes ezt a körülményt nem tartotta nyilván, nem vizsgálta a munkavállalói vonatkozásában, ennél fogva ez a körülmény az alperes döntéseiben, munkavállalóihoz való viszonyában nem játszott szerepet. A felperes biblia oktatói képesítését igazoló főiskolai oklevelét önként csatolta be a személyi anyagához annak érdekében, hogy azt az alperes a besorolásánál figyelembe vegye, díjazása magasabb legyen.
- [49] Nem nyert bizonyítást a felperes azon állítása sem, miszerint az alperes úgy adott át két üres státuszt a NÁK részére, hogy az egyiket betölthette volna. U.GY. tanúvallomása szerint „a NÁK határozta meg azt, hogy milyen státuszokra van szüksége, ennek alapján döntöttünk funkciók szerint”.
- [50] Az eljárás során nem nyert tisztázást az sem, hogy G.CS.-t az alperes tájékoztatta a NÁK részére átadott üres státuszokról és az áthelyezése ennek lett volna a következménye, ezáltal a felperessel szemben őt előnyben részesítette, azaz az egyenlő bánásmód kötelezettségét az alperes ezzel megsértette volna.
- [51] A másodfokú bíróság tévedett amikor nem észlelte, hogy a rendelkezésre álló adatok még nem elegendők a jogsértés

megállapításához, mert a tényfeltárási kötelezettsége alapján azt kellett volna vizsgálnia, hogy mi bizonyítja azt, miszerint az alperes a felperest vallási meggyőződése miatt nem foglalkoztatta korábbi munkakörében, illetve nem tájékoztatta a NÁK-hoz átadott két üres státuszlóról. A biblia oktatói végzettséget igazoló főiskolai diploma megléte és a hátrány okozásának egyidejűsége jelen perben nem igazolt és nem alapozhatja meg az Ebktv. 8. §-ában írt közvetlen hátrányos megkülönböztetést. Az eljárás során a tanúk egybehangzóan állították, hogy a felperes felmentésére nem vallási hovatartozása miatt került sor.

- [52] A bizonyítási teher áthárításának előfeltétele, hogy a felperes az oksági kapcsolat meglétét legalább valószínűsítse, azaz állítson olyan tényeket, melyekből akár közvetlen, akár közvetett megkülönböztetésre lehet következtetni. A felperes ilyen bizonyítékra nem hivatkozott, ilyen tény nem állított és a bíróság sem tárt fel ilyen adatot. Az alperes utalt az EBH 2010.2272. számú elvi határozatra.
- [53] Álláspontja szerint a jogerős közbenső ítélet sérti a Pp. 206. § (1) bekezdését, mert a másodfokú bíróság az ügy elbírálása szempontjából releváns tényeket csak részben állapította meg helyesen és emiatt a rendelkezésre álló adatokból - az Ebktv. 8. § i) pontjának helytelen értelmezése folytán - téves és törvényt sértő következtetéseket vont le.
- [54] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős közbenső ítélet hatályában való fenntartására irányult az alperes perköltség fizetésre kötelezése mellett.
- [55] Álláspontja szerint a jogviszony megszüntetéséről hozott döntést a szervezeti változások nem indokolhatták, mivel az SzMSz 2011. április 15-éig nem változott és az alperes a szervezetét saját hatáskörben jogosultság hiányában nem alakíthatta.
- [56] A Megelőzési Osztály dolgozói esetében a jogviszonyváltások különbözősége nem az alperes által folytatott eljárással, hanem annak eredményével hozható összefüggésbe. Jelen perben nem vitatott, hogy a felperes kivételével a M.O. dolgozói jogviszonyukról 2010. évben dr. S.E. elnökkel személyes megbeszélésen egyeztethettek, érdekeiket érvényesíthették.
- [57] A felperes sérelmet szenvedett félként valószínűsítette a hátrány (jogviszonya megszüntetése) megtörténtét és hogy a jogsértéskor rendelkezett az Ebktv. 8. §-ában meghatározott védett tulajdonsággal (keresztény értékrend, lelkiismereti meggyőződés). E valószínűsítésre tekintettel az Ebktv. 19. § (2) bekezdése alapján az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a sérelmet szenvedett fél által valószínűsített körülmények nem álltak fenn vagy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, illetve az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani.
- [58] Jelen esetben ez nem volt megállapítható. Az alperes elnöke közönyének indokolására vonatkozóan közvetlen munkahelyi vezetője azt közölte a felperessel, hogy az elnök az ő munkájára nem kíváncsi. Az alperesi elzárkózás okáról a felperes munkatársa

akként tájékoztatta őt, hogy „keresztény értékrendjével az alperesnél halálra van ítélve”.

- [59] A felperes álláspontja szerint G.CS. vallásának és lelkiismereti meggyőződésének tisztázása az alperes érdekében állt, erre irányuló bizonyítási indítványa azonban nem volt (Pp. 164. § (1) bekezdés).
- [60] A NÁK részére betöltetlenül átadott státuszok kapcsán az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy az azokhoz kapcsolódó funkciók a felperes áthelyezését kizárták.
- [61] Az alperes a megállapodás szerinti státuszokról tájékoztatta a felperessel azonos munkakört betöltő G.CS.-t, aki azáltal a NÁK alkalmazásában folytathatta közszolgálati pályáját. A köztisztviselő (kormánytisztviselő) és a közigazgatási szerv közötti megállapodás szükségszerű előzménye az áthelyezésre vonatkozó tájékoztatás, a felek közötti egyeztetés.
- [62] Felperesi álláspont szerint az alperessel függelmi viszonyban álló munkavállalóktól nem várható el, hogy munkaügyi perben hiteles, a valóságnak megfelelő nyilatkozatot tegyenek. Felperes ebben a körben utalt arra, hogy jelen peres ügyben meghallgatott tanúk több esetben nem a valóságnak megfelelően nyilatkoztak.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [63] A felülvizsgálati kérelmek nem megalapozottak.
- [64] A Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a Kúria a jogerős közbenső ítéletet csak a felülvizsgálati kérelmek keretei között vizsgálhatta felül. A Pp. 272. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati kérelem irányul, azt, hogy a fél milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja, továbbá elő kell adni - a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett -, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja.
- [65] A felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei tehát a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az erre vonatkozó jogi álláspontját részletesen kifejti, vagyis a jogszabálysértésre való hivatkozását, indokait is ismerteti. Amennyiben a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell a fent meghatározott tartalmi követelményekkel. A jogerős ítélet több rendelkezése ellen irányuló felülvizsgálati kérelem esetén annak a törvényben előírt tartalmi kellékeket kérelmenként külön-külön kell tartalmaznia, és ezek hiánytalan meglétét is a Kúria külön-külön vizsgálja [1/2016. (II.15.) PK

vélemény 4-6. pont]. Mindebből következően a felülvizsgálati kérelmek csak abban a körben voltak vizsgálhatóak, amennyiben azok megfeleltek a fenti előírásoknak.

- [66] A felperes a felülvizsgálati kérelmében a Pp. 3. §-ának (2) bekezdését sérelmezve arra hivatkozott, hogy a Kúria iránymutatása alapján a fellebbezés és a fellebbezés kiegészítése teljes körű értékelésének kötelezettsége terhelte a bíróságokat. E körben azonban nem volt jogszabálysértés megállapítható, az eljáró bíróságok az eljárás során a jogszabályoknak megfelelően jártak el, a beadványokat és a bizonyítékokat megfelelően, teljes körben értékelték (Pp. 206. §).
- [67] A felperes a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott arra, hogy a jogviszonya megszüntetéséről történt döntést a szervezeti változások nem indokolhatják, mivel az SzMSz 2011. április 15-éig nem változott, és az alperes a szervezetét saját hatáskörében jogosultság hiányában nem alakíthatta. Ezzel azonos álláspontra helyezkedett a másodfokú bíróság (5.Mf.680.671/2016/6. számú ítélet 12. oldal 2. bekezdés), így e körben jogszabálysértést nem lehetett megállapítani, ilyet a felperes sem jelölt meg.
- [68] A felperes a felülvizsgálati kérelmében az Mt. 4. §-ának megsértését is panaszolta állítva, hogy a másodfokú bíróság által az egyenlő bánásmód sérelméről rögzített tényállás alapján az alperes a felmentés jogát nem rendeltetésszerűen gyakorolta. A másodfokú bíróság helytállóan fejtette ki, hogy jelen eljárásnak a rendeltetésellenes joggyakorlás már nem lehetett a tárgya, így ez nem volt vizsgálható (másodfokú ítélet 10. oldal 3. bekezdés).
- [69] A 4/2017. (XI.28.) KMK vélemény, amely az egyenlő bánásmód követelményének megsértésével kapcsolatos munkaügyi perek egyes kérdéseiről szól, ezzel összefüggésben a 4. pontban kimondja, hogy „amennyiben az egyenlő bánásmód megsértésére hivatkozó munkavállaló valószínűsítette, hogy rendelkezik egy olyan védett tulajdonsággal, amelyre hivatkozással a diszkriminációt állítja, a bíróságnak az egyenlő bánásmód megsértése megtörténtét kell vizsgálnia a felperesre kedvezőbb bizonyítási szabályok mellett”. Az egyenlő bánásmód megsértése körében pedig a bíróságok megfelelő bizonyítási eljárást folytattak le.
- [70] A felperes a felülvizsgálati kérelmében a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltak megsértését is panaszolta. A másodfokú bíróság azonban a bizonyítékokat egyenként és összességében is megfelelően értékelte, helytálló jogkövetkeztetést vont le, mindebből következően pedig jogszabálysértés megállapítására nem volt mód.
- [71] A felperes a felülvizsgálati kérelmében utalt a Ktjv. 62. §-ának (2) bekezdése megsértésére, mivel álláspontja szerint az átalánykártérítés mértékénél figyelembe kell venni a tartalékállományba helyezés elmaradását [Ktjv. 10. § (7) bekezdés]. A felülvizsgálati kérelem e körben nyilvánvaló elírást tartalmaz, mivel a Ktjv. 62. § (4) bekezdése szabályozza az átalánykártérítést. A másodfokú bíróság ítéletében azonban ezzel

összefüggésben egyértelműen kifejtette, hogy a mérlegelés szempontjait az elsőfokú bíróságnak kell megadnia, vagyis az elsőfokú bíróságnak kell majd értékelnie az átalánykártérítés mértékének meghatározásakor a felperes által hivatkozottakat.

- [72] A felperes az átlagkereset megállapíthatósága körében kifejtett másodfokú bírósági érvelést is támadta utalva az Mt. 152. §-ára, a Pp. 195. §-ára, illetőleg a Pp. 2. §-ában foglaltakra. A másodfokú bíróság az összegszerűségről megfelelő bizonyítékok hiányában nem foglalt állást, az a felülvizsgálati eljárásnak így nem lehetett tárgya a kétfokú eljárás biztosítására figyelemmel.
- [73] Az Ebktv. 19. §-ának (1) bekezdése értelmében az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárásokban a jogsérelmet szenvedett félnek kell valószínűsíteni, hogy a jogsérelmet szenvedő személyt vagy csoportot hátrány érte vagy - közérdekű igényérvényesítés esetén - ennek közvetlen veszélye fenyegette és a jogsértéskor rendelkezett a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonsággal. Amellett legalább állítania kell, hogy összefüggés van a hivatkozott hátrány és a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonság között. Ugyanezen § (2) bekezdése szerint pedig az (1) bekezdésben foglaltak valószínűsítése esetén a másik felet terheli annak bizonyítása, hogy a jogsérelmet szenvedett fél vagy a közérdekű igényérvényesítésre jogosult által valószínűsített körülmények nem álltak fenn vagy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, illetőleg adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani.
- [74] A fenti szabályozásból következően a felperesnek csak azt kellett valószínűsítene, hogy hátrány érte és az Ebktv. 8. §-a szerint valamely védett tulajdonsággal rendelkezik. A törvény nem írja elő az igényérvényesítő (munkavállaló) számára a hátrány és a védett tulajdonság közötti okozati összefüggés bizonyítását, illetve valószínűsítését. Az egyenlő bánásmód megsértése esetén érvényesülő kimentéses bizonyítás alapján a munkáltató kötelezettsége bizonyítani, hogy hiányzik az okozati összefüggés a hátrány és a védett tulajdonság között, azaz megtartotta az Ebktv. és az Mt. vonatkozó előírásait vagy azt nem volt köteles megtartani (4/2017. (XI.28.) KMK vélemény).
- [75] Jelen esetben a felperes bizonyította védett tulajdonságát (vallási hovatartozás Ebktv. 8. § i) pont) és a kár bekövetkeztét (jogviszonya megszüntetése). Ezt követően az alperesnek kellett igazolnia, hogy nem a felperes védett tulajdonságára tekintettel került sor a felmentésére.
- [76] Nem vitásan - tanúvallomásokkal igazoltan - a felperes vallási hovatartozásáról a munkáltató tudott, a személyi anyagában fellelhető volt a biblia oktatói főiskolai diplomája. A jogvita eldöntése szempontjából nem volt jelentősége sem annak, hogy azt a felperes maga csatolta be, sem annak, hogy azt milyen célból tette. Alaptalan azon felülvizsgálati állítás, hogy a munkáltató nem volt tisztában a felperes vallási hovatartozásával, mivel a bizonyítékok ezt nem támasztották alá (Pp. 206. §).

- [77] A felperes sérelmezte, hogy az új vezetővel való személyes konzultációjától a munkáltató vallási hovatartozására figyelemmel zárta el. A perben az alperes ezen állítást azzal kívánta cáfolni, hogy a felperes a megbeszélés idején szabadságát töltötte. Ezt azonban a munkáltató nem igazolta, és ítéleti bizonyossággal az sem állapítható meg, hogy ezen találkozóra a többi munkatárssal mely időpontban került sor, így pedig nem volt igazolt ok, amely a felperes diszkriminációt állító előadását cáfolta volna. A szabadság nyilvántartása és kiadásának igazolása a munkáltató kötelezettsége, amely írásbeli formában történik. Az alperes illet bemutatni nem tudott, ezáltal saját magát zárta el az általa állítottak bizonyításától.
- [78] A másodfokú bíróság ítéletében helytállónan fejtette ki, hogy a felmondás időpontjában a felperest foglalkoztató osztály bizonyítottan nem szűnt meg mint szervezeti egység és nem igazolódott be, hogy a felperes feladatkörei szétosztásra kerültek.
- [79] Ugyancsak helyes az a jogerős ítéleti megállapítás is, hogy a felperessel azonos helyzetben lévő G.CS. a NÁK és az alperes megállapodása alapján átkerült az előbbihez. Az alperes nem bizonyította azon hivatkozását sem, hogy a NÁK határozta meg hány és milyen típusú státuszra van szüksége és hogy ez mennyiben érintette a felperes jövőbeni esetleges foglalkoztatását.
- [80] Az egyenlő bánásmód megsértése esetén érvényesülő kimentéses bizonyítás alapján a munkáltató bizonyíthatta, hogy hiányzik az okozati összefüggés a hátrány és a védett tulajdonság között, tehát nem valósult meg a diszkrimináció (EBH 2015.M.24.). Jelen esetben azonban ez nem történt meg.
- [81] Fentiek alapján a másodfokú bíróság helytállónan jutott arra a következtetésre, hogy az alperes hiteltérdemlően nem tudta bizonyítani, miszerint az egyenlő bánásmód követelményét betartotta, illetve adott esetben nem volt köteles azt betartani, a jogviszonyt megszüntető intézkedés így jogellenes.
- [82] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a Fővárosi Törvényszék 5.Mf.680.671/2016/6. számú közbenső ítéletének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét (felperes eredeti munkakörbe való visszahelyezésére irányuló kérelmet elutasító döntés) nem érintette, egyebekben hatályában fenntartotta a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján.

A döntés elvi tartalma

- [83] *I. A jogviszonyt megszüntető intézkedés jogellenes, ha a munkáltató hiteltérdemlően nem tudja bizonyítani, hogy az egyenlő bánásmód követelményét betartotta vagy adott esetben azt nem volt köteles betartani.*
- [84] *II. A vallási meggyőződésen alapuló hátrányos megkülönböztetés akkor is megvalósulhat, ha azon dokumentumokat (pl. biblia oktatói végzettséget igazoló főiskolai oklevél), amelyekből a vallási hovatartozásra lehet következtetni a munkavállaló saját*

elhatározásából, maga adja át a munkáltatónak (2003. évi CXXV. tv. 8. §, 19. §).

Záró rész

- [85] Az alperes perköltség fizetési kötelezettsége a Pp. 78. §-ának (1) bekezdésén alapul.
- [86] Az alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 5. §-ának (1) bekezdés c) pontja alapján illetékmentes, ezért a felülvizsgálati eljárás illetéke az államot terheli a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján.
- [87] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2018. április 25.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó bíró, dr. Hajdu Edit s.k. bíró